

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**AJINIYOZ NOMIDAGI
NUKUS DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI**

O‘ZBEK ADABIYOTINI O‘QITISH METODIKASI

fani bo‘yicha

SILLABUS

(kunduzgi bo‘lim, 3-kurs 5-6-semestr uchun)

Bilim sohasi:	100000 – Ta’lim
Ta’lim sohasi:	110000 – Ta’lim
Ta’lim yo‘nalishi:	60111400 – O‘zbek tili va adabiyoti

NUKUS – 2025

Modul / FAN SILLABUSI
Turkiy tillar fakulteti
60111400 – O‘zbek tili va adabiyoti
ta’lim yo‘nalishi

Fan nomi:	<i>O‘zbek adabiyotini o‘qitish metodikasi</i>
Fan turi:	majburiy
Fan kodi:	O‘AO‘M312
Yil:	3
Semestr:	5,6
Ta’lim shakli:	kunduzgi
Mashg‘ulotlar shakli va semestrlarga ajratilgan soatlar:	120/120
Ma’ruza:	20/20
Amaliy mashg‘ulotlar:	30/30
Laboratoriya mashg‘ulotlari:	10/10
Seminar:	-
Mustaqil ta’lim:	60/60
Kredit miqdori:	4/4
Baholash shakli:	Imtihon
Ta’lim tili:	O‘zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	<p>O‘zbek adabiyoti o‘qitish metodikasi fanining maqsadi bo‘lajak o‘qituvchilarga badiiy adabiyotni o‘qib-o‘rganishning zamonaviy shakl va usullari haqidagi nazariy qarashlar hamda ularni amaliyotga tatbiq qilishning pedagogik hamda metodik imkoniyatlarini ko‘rsatishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifasi – talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko‘nikmalar, o‘zbek adabiyotini o‘qitish metodikasining ilg‘or yutuqlarini, amalda badiiy asarni tahlil qilish, darsning ilmiy-nazariy asoslarini; adabiyotga oid dars hamda sinfdan tashqari mashg‘ulotlarni tashkil etishning nazariy-metodik asoslarini; adabiy asarlari o‘qitish orqali o‘quvchilarning badiiy-estetik didi, mustaqil ijodiy fikrlash qobiliyati, kitobxonlik madaniyatini kamol toptirishga o‘rgatishdan iborat. Bundan tashqari, bo‘lajak o‘qituvchilar o‘quvchilarni badiiy asar qahramonlarining shaxsiy sifatlarini baholashga o‘rgatish jarayonini tashkil etish usullari, metodlarini, ularni mustaqil mulohaza yuritishga undash va muammolarning yechimiga ijodiy yondashishga o‘rgatish, mustaqil tarzda xulosalar chiqarishga, bunda ularning verbal-lingvistik intellektini rivojlantirishga yo‘naltirilgan topshiriqlar tizimidan foydalanishga o‘rgatiladi. O‘zbekiston ta’lim muassasalarida amal qilinayotgan adabiyot o‘qitish metodlarini xorij tajribalaridan foydalanib, amalga oshirishga o‘rgatish nazarda tutilgan</p>

Fanni o‘zlashtirish uchun zarur boshlang‘ich bilimlar	
1	O‘zbek adabiyoti (O‘A1234520)
2	Mutolaa madaniyati va ifodali o‘qish (MMIO‘21206)
3	Badiiy asar tahlili

Ta'lim natijalari (TN)	
	<i>Bilimlar jihatidan:</i>
TN1	“O‘zbek adabiyotini o‘qitish metodikasi” fanining ob’ekti va predmeti; o‘zbek adabiyoti fanining ta’lim tizimida tutgan o‘rni; o‘zbek adabiyoti ta’limining taraqqiyot bosqichlari, fanni o‘qitish metodlari va usullari; o‘zbek adabiyoti fani bo‘yicha yaratilgan darsliklar, qo‘llanmalarining xususiyatlari; ona tili va adabiyot o‘qituvchisining innovatsion pedagogik faoliyatining nazariy-metodik asoslari, pedagogik faoliyatni amalga oshirish metodikasi, adabiyot o‘qitishda darslarni kompyuterlashtirish, masofaviy ta’lim va uning xususiyatlari, adabiyot darslarida internetdan foydalanish yo‘llari va madaniyatli, ma’lumotlar omboridan samarali foydalanish haqida bilimlarga ega bo‘lishi kerak.
	<i>Ko‘nikmalar jihatidan:</i>
TN2	Ushbu fan doirasida talaba adabiyot o‘qitish metodikasining mutaxassislik fanlari, tarix, pedagogika, psixologiya va boshqa ijtimoiy fanlar bilan bog‘liqligini, adabiyot o‘qitish metodikasining mazmuni va qurilishini, adabiy ta’limning umumnazariy masalalarini, badiiy asarni tahlil qilishga oid metod va usullarini bilishi va ulardan foydalana olishi ko‘nikmalarini egallashi lozim.
	<i>Malaka jihatidan:</i>
TN3	Umumiy o‘rta, o‘rta maxsus va kasb-hunar ta’limi o‘zbek adabiyoti fanlari dastur va darsliklari mazmuni; o‘zbek adabiyotini o‘qitish metodlari, usullari, ularning nazariy asoslarini, adabiyot o‘qitish metodlarining o‘zaro o‘xshash va farqli jihatlarini bilishi; badiiy asarni tur va janr xususiyatlariga ko‘ra tahlilqila olish; o‘zbek adabiyoti fani bo‘yicha o‘quvchilarni mustaqil tahsil olishga yo‘llash; ta’lim tizimida fanning mazmuni, uzviyligi va uzluksizligini ta’minlashga qaratilgan metod va usullar asosida ta’lim samaradorligini oshirish, ta’lim jarayonini tashkillashtirishning ilmiy-metodik asoslari, o‘zbek tili va adabiyoti o‘qituvchisining pedagogik faoliyatini, o‘quv mashg‘ulotlarini, kasbga yo‘naltirgan holda muammoli o‘qitish malakalarini egallashi lozim.
	<i>Kompetensiyalar jihatidan:</i>
TN4	Adabiyot o‘qitish nazariyasi va metodlarini tanqidiy tahlil qila olish, ta’lim jarayoniga ichki va tashqi omillarning ta’sirini baholay olish va shu asosda samarali ta’limni tashkil qilish <i>kompetensiyasiga ega bo‘ladi.</i>

Fan mazmuni	
Mashg‘ulotlar shakli: ma’ruza (M)	
5-semestr	
M1	Adabiyot o‘qitishning umumiy asoslari. Adabiy ta’lim jarayonini tashkil etishning huquqiy-me’yoriy asoslari. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi ta’lim va tarbiya jarayonlarining asosiy qonun hujjati sifatida. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni va kadrlar tayyorlash milliy dasturi. “Davlat tili to‘g‘risida”gi va “Lotin yozuviga asoslangan o‘zbek alifbosini joriy etish to‘g‘risida”gi qonunlarning til ta’limida tutgan o‘rni. Adabiyot o‘qitish konsepsiyasi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016 yil 13 maydagi PF-4797-sonli farmonining mazmun mohiyati va uning adabiyot ta’limi oldiga qo‘ygan vazifalari xususida. “O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 29 apreldagi “O‘zbekiston Respublikasi xalq ta’limi tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-5712-son Farmonida adabiyot ta’limi oldiga qo‘yilgan vazifalar xususida
M2	Adabiyot o‘qitish metodikasining umumnazariy masalalari. Yurt mustaqilligiga erishilganidan keyin pedagogika ilmi va amaliyotida, ta’lim-tarbiya jarayonida amalga oshirilayotgan keskin o‘zgarishlar. Bolalarga tayyor bilimlarni berishdan ko‘ra ma’naviyatini sog‘lomlashtirishning, mustaqil fikrlashga yo‘naltirishning, ta’lim olish jarayonida o‘zlarining ishtirokini ta’minlashning yangi-yangi yo‘llarini topishga

	<p>intilinyotganligi. O'qitishning asosiy ashyosi bo'lmish darslik, metodik qo'llanma, metodik tavsiyalar hamda metodika ilmida malakali kadrlar yetishtirib berishdan ko'ra ruhan sog'lom, aqlan barkamol, o'z fikri va keng dunyoqarashiga ega bo'lgan, o'z sohasini yaxshi biladigan avlodni tarbiyalashning ustuvorligi. Adabiyot metodikasining pedagogika tizimiga mansub mustaqil fan ekanligi. Adabiyot o'qitish metodikasining metodologik asoslari. Adabiyot o'qitish metodikasining ob'ekti va predmeti. Adabiyot o'qitishning maqsadi va vazifalari. Adabiyot o'qitishning dolzarb muammolari.</p>
M3	<p>Adabiyot o'qitish metodikasining tarixi va shakllanish taraqqiyoti. Adabiyot o'qitish metodikasi fanining o'tmishdagi buyuk allomalar, mudarris olimlarning qarashlariga tayanishi. Metodik fikrlar tarixining o'zbek xalqi va millat adabiyoti taraqqiyoti bilan bog'liqligi.</p> <p>Adabiyot o'qitish metodikasining boshqa fanlar bilan aloqasi. Bo'lajak adabiyot o'qituvchilarining o'quv rejasida ko'zda tutilgan falsafa, pedagogika, psixologiya, adabiyot nazariyasi, o'zbek adabiyot tarixi, hozirgi o'zbek adabiy tili, umumiy tilshunoslik, mutaxassislikka kirish, o'zbek dialektologiyasi, xalq og'zaki ijodi kabi fanlardan xabardorligi va adabiyot o'qitishda ulardan foydalana bilish qobiliyati.</p> <p>Adabiyot o'qitish metodikasiga xos bo'lgan tamoyillar. Milliy adabiy ta'limda badiiy asarlarni o'rganishning o'ziga xos xususiyatlari, Adabiy ta'limdagi yetakchi tamoyillar.</p>
M4	<p>Adabiy ta'lim metodlari, usullari, shakllari hamda ularning o'zaro aloqadorligi. PISA, PIRLS xalqaro baholash tizimlari haqida ma'lumot.</p> <p>Adabiy ta'lim metodlarining mazmun-mohiyati. Adabiyot o'qitish shakllari va usullari. Adabiyot o'qitish metodlarining o'zaro o'xshash va farqli jihatlari. PISA, PIRLS xalqaro baholash tizimlari haqida ma'lumot.</p>
M5	<p>Adabiyot o'qitishda ta'lim texnologiyalarining o'rni va roli. Hamkorlik pedagogikasi texnologiyasi va uning o'ziga xos xususiyatlari. Texnologiya so'zining mohiyati. Ta'lim jarayoniga o'qish va o'qitishning o'zaro uzviyligini, aloqadorlik bosqichlarini ajratish, ta'lim-tarbiya jarayonida belgilangan maqsadga erishish uchun bajariladigan ishlarni muvofiqlashtirish, ularning ketma-ketligi hamda bosqichma-bosqichligini ta'minlash, rejalashtirilgan barcha ishlarni talab darajasida bajarishni anglatishi. Sinergetikaning (hamkorlik, hamjihatlik) - tizimlarning o'z-o'zini mustaqil tarzda tashkil etish nazariyasi, o'z-o'zini boshqarish, nomuntazam hodisalarni o'rganish, dunyoviy hodisalarni yangicha izohlash, tabiiy va ijtimoiy-iqtisodiy murakkab tizimli jarayonlarning tabiatini bilishga qaratilgan ilmiy yo'nalish tafakkur usuli ekanligi.</p>
M6	<p>O'quvchi ma'naviy kamolotini ta'minlashda muammoli ta'lim texnologiyasining o'rni. Xalqaro baholash tadqiqotlarida (PISA) pedagogik innovatsion texnologiyalar. Ta'lim jarayonida o'quvchilarni o'qituvchi aytganlarini bajaradigan ishtirokchilikdan ta'lim-tarbiya jarayonining ijrochilari darajasiga ko'tarish maqsadida o'zlashtiriladigan bilimlarni tarbiyalanuvchi oldiga muammo shaklida qo'yish masalasi. Adabiyot darslarida muammoli ta'limdan foydalanish yo'llari.</p> <p>Xalqaro baholash tadqiqotlarida (PISA) pedagogic innovatsion texnologiyalari bilan tanishish.</p>
M7	<p>Pedagogik innovatsion texnologiyalar va adabiy ta'lim. Modulli ta'lim texnologiyasi xususiyatlari va adabiyot o'qitishda undan foydalanish yo'llari.</p>
M8	<p>Didaktik o'yinlar texnologiyasi va uning adabiy ta'limdagi o'rni.</p>

M9	<p>Sinov darslari texnologiyasining adabiy ta'limdagi ahamiyati. Erkin tarbiya texnologiyasi va uning adabiy ta'limdagi o'rni.</p> <p>Bugungi milliy tarbiyashunoslik nazariyasida shaxs ijodiy potensialini ongli ravishda o'zining rivojlanishiga qaratish tendensiyasi hukmronlik qilayotgani. Erkin, ijodkor shaxsni tarbiyalash g'oyasiga hamma zamonlarda pedagoglar ham, faylasuflar ham birdek e'tibor qaratganliklari. Pedagogika ilmida erkin tarbiya konsepsiyasiga bolaning hayoti, axloqi va faoliyatiga har xil cheklovlar qo'yish va unga hokimlik qilishga qarama-qarshi ravishda asos solinganligi. Erkin tarbiya tarafdorlarining ideali bola rivojlanishi va qobiliyatiga hech qanday cheklov yoki ta'qiqlar qo'ymaslikdan iborat bo'lganligi.</p>
M10	<p>Blum taksonomiyasi va adabiy ta'lim. Adabiyot o'qitish metodikasi fanida motivatsiya.</p> <p>Adabiyot darslarini tashkil yetishda Blum taksonomiyasi va unin adabiyot o'qitishdagi ahamiyati. Blum taksonomiyasi asosida fanning o'qitish bosqichlarini belgilash. Motivatsiya.</p>
6-semestr	
M11	<p>Badiiy asar ustida ishlash. Asarlarni janri va obrazlar tizimiga ko'ra o'rganish. Epik, lirik va dramatik turdagi asarlarni janr xususiyatlariga ko'ra farqlash. Har turga mansub asarlardagi badiiy va majoziy obrazlar tahlili. Lirik qahramon tushunchasi va uning matndagi o'rni. Asardagi asosiy va yordamchi obrazlar. Epik asarlar ustida ishlash yo'llari.¹ Epik asarlar tahlilining o'ziga xos xususiyatlari. Epik asarlarni o'rganishda adabiy o'qishning roli. Epik asarlarni tahlil qilishning metodik talablari</p>
M12	<p>Lirik asarlarni o'rganish.² Lirik asarlarni tahlil qilishning o'ziga xos xususiyatlari. Lirik asarlarda kayfiyat va tuyg'ular tasvirining ustuvorligi. Lirik asarlarning inson ichki dunyosi, ruh va qalb hodisalarining tasvir ob'ekti ekanligi. Lirik asarlarda ifodali o'qishning ahamiyati.</p>
M13	<p>Dramatik asarlar ustida ishlash yo'llari.³ Dramatik asarlarning o'ziga xos xususiyatlari. Dramatik asarlarning turlari. Dramatik asarga xos sahna, parda, ko'rinish, dekoratsiya, monolog, dialog, luqma, remarka, prolog, epilog, tugun, yechim haqidagi nazariy ma'lumotlarni mustahkamlash.</p>
M14	<p>Adabiy-nazariy tushunchalarni o'rganish. Asarlar yuzasidan tuzilgan savol-topshiriqlar ustida ishlash yo'llari. Adabiy-nazariy tushunchalarni o'rganish - metodologik asos va badiiy tahlil vositasi, milliy adabiyotga tayanish, dasturga amal qilish, zarur o'rinda dasturda nazarda tutilmagan nazariy ma'lumotlarning berilishini rejalashtirish, nazariy bilimlarni amalda qo'llay olish, sinflararo uzviylik va uzluksizlik, bunda o'quvchilarning yosh xususiyatlari va adabiy tayyorgarligini hisobga olish, soddadan murakkabga tamoyilining zarurligini ko'rsatish. Darslikdagi materiallarning o'zlashtirilishini ta'minlovchi matndan tashqari materiallardan biri shu matn yuzasidan tuzilgan savol va topshiriqlar ekanligi. Savol va topshiriqlarning ma'lum guruhlariga ajratilishi. Savol-topshiriqlar evristik, suhbat, induktiv, deduktiv singari bir qator metodlarning asosiy vositasi ekanligi. Ularning uy vazifalarini so'rashda ham yetakchilik qilishi.</p>
M15	<p>Yozuvchi tarjimayi holining berilishiga xos xususiyatlar. Darsliklarda beriladigan hasbi hollarga qo'yiladigan talablar. Yozuvchi hayot yo'lining ijodiga aloqadorlik jihatlari. Yozuvchining uslubiga xos xususiyatlar. Yozuvchi tarjimayi holini o'rganishda o'lkashunoslik materiallaridan, AKT va multimedia vositalaridan foydalanish.</p>

¹ Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

² Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

³ Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

	Badiiy asar qahramonlari shaxsiy sifatlarini baholashning mazmuni, usullari va metodlari. Adabiy qahramonlar tushib qolgan murakkab vaziyatlarning sabab va oqibatlarini aniqlash asnosida ularning shaxsini baholash. Shu tariqa insonni, ayni zamonda o'zini taftish qilishga yo'naltirish.
M16	Adabiyot darslarida o'quvchilarning mustaqil ishlarini tashkil etishning metod va usullari. Adabiyot darslarida mustaqil ishlarning turlari. Ularni yozish ko'nikmasini shakllantirish. Mustaqil ishlarning xususiyatlari va ularning turlari. Mustaqil ishlarning o'quvchi kompetentligini oshirishdagi ahamiyati.
M17	Ta'lim bosqichlarida adabiyot fanining mazmuni va qurilishi. Talabalarni o'quv-me'yoriy hujjatlar – adabiyot fanidan DTS, o'quv rejasi va dasturi bilan tanishtirish, umumta'lim maktablari, akademik litseylar uchun “Adabiyot” darsliklari mazmuni va unga qo'yiladigan pedagogik, psixologik, didaktik va metodik talablar. Talabalarda ta'lim amaliyotida mazkur o'quv-me'yoriy hujjatlardan foydalanish kompetentligini shakllantirish va rivojlantirish. Talabalar kompetentligini shakllantirishda adabiyot o'qitish metodikasi fanining o'rni va roli. Bo'lajak o'qituvchi kompetentligini ta'minlashda zarur bo'lgan bilim, ko'nikma, malaka, tajriba va shaxsiy sifatlar o'rtasidagi mutanosiblikka ega bo'lish hamda amaliyotda ulardan foydalana bilishni rivojlantirish.
M18	Uzluksiz ta'limning adabiyot fanidan darsliklarning tuzilishi va mazmuni. Darslik va unga qo'yiladigan talablar. Umumiy o'rta ta'lim maktablarining adabiyot darsliklarining tuzilishi va mazmuni. Akademik litseylarning adabiyot darsliklarining o'ziga xos xususiyatlari. O'quv va metodik qo'llanmalar haqida ma'lumot. Lug'atlar, qomuslar, axborot-ma'lumot manbalari va ulardan foydalanish usullari.
M19	Adabiyot darslarida ko'rsatmalilik. Texnik vositalar va internet ma'lumotlaridan foydalanish. Ko'rsatmali qurollar va texnik vositalarning mohiyati, ahamiyati va turlari. AKT va didaktik ma'lumotlar. O'quv albomlari va lug'atlar. Talabalarining bu boradagi bilimlarini kengaytirish, ko'rsatmalardan o'z o'rnida foydalana olish malakalarini mustahkamlash. Adabiyot o'qitishda darslarni kompyuterlashtirish. Masofaviy ta'lim va uning xususiyatlari. Adabiyot darslarida internetdan foydalanish yo'llari va madaniyati. Ma'lumotlar omboridan samarali foydalanish.
M20	Adabiyot o'qitish metodikasi ilmidagi dars turlari. Ularning tasnifi va talqini. Darslik bilan ishlash darsi. Va'zxonlik darsi. Mustaqil fikrlash darslari. Sayohat darsi. Konferensiya darsi. Amaliy darslar. Sinov darsi. Muloqot darsi. Muammoli dars. Ko'rgazma darsi. Muxbirlar darsi. Ssenariy dars. Multimedia darslari. Adabiyot darslarini kuzatish va tahlil qilish. Kasbiy mahoratni oshirishda darsni kuzatish va tahlil qilishning o'rni. Darslarga qo'yiladigan metodik talablar. Dars tahlili turlari: ilmiy, metodik, didaktik hamda umumpedagogik tahlil. Tahlil qilish va baholash me'yorlari.
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A)	
5-semestr	
A1	Adabiyot o'qitish metodikasi fan sifatida.
A2	Adabiyot o'qitish metodikasi tarixi.
A3	Fanlararo bog'liqlik va integratsiya.
A4	Kompetentlik va uning turlari
A5	Darslik va o'quv qo'llanmalar ustida ishlash jarayonida o'qituvchi va o'quvchi (talaba) hamkorligi.
A6	Elektron darsliklar va ularning asosiy xususiyatlari.
A7	Adabiyot darslarida uzviylik va uzluksizlik tamoyili.
A8	Adabiy ta'lim metodlarining amaliyotga tatbiqi
A9	Adabiyot darslarida hamkorlik texnologiyasi.
A10	Muammoli ta'lim texnologiyasi

A11	Adabiyot darslarida innovatsion texnologiyalardan foydalanish usullari.
A12	Modulli ta'lim texnologiyasi.
A13	Adabiyot darslarida didaktik o'yinlardan foydalanish.
A14	Adabiyotdan sinov darslarini tashkil yetish.
A15	Blum taksonomiyasini qo'llash yo'llari.
6-semestr	
A16	Badiiy asarda obrazlarga singdirilgan ma'no va mazmun. Obrazlar tasnifi Badiiy asarlarni tahlil qilish.
A17	Zamonaviy adabiyot darslari va unga qo'yiladigan talablar, ularni tashkil etishning shakl va usullari. Masofaviy ta'lim va uning xususiyatlari
A18	Adabiyot darslarida audiovizual va texnik vositalardan foydalanish. Adabiy ta'limda qo'shimcha materiallardan foydalanish usullari. Dars ishlanmalari, ularning mohiyati, shakl va ko'rinishlari. Darsni kuzatish va tahlil qilish.
A19	Adabiy ta'limda mustaqil ishlari tashkil qilish shakllari. Adabiy ta'limda o'quvchilar bilimni nazorat qilish va baholash.
A20	Umumiy o'rta ta'lim maktablari adabiyot darsliklari ustida ishlash. Akademik litseylarning adabiyot darsliklari ustida ishlash
A21	Epik asarlar tahlili, matn ustida ishlash yo'llari. ("Xamsa" dostonlari misolida) Badiiy asar tilini tahlil qilish usullari ("Navoiy" romani misolida).
A22	Lirik asarlarni tahlil qilish usullari. Mumtoz g'azal va ruboiylar tahlili. Bunda shakl va mazmun mutanosibligi. Mumtoz asarlarni sharhlab o'rganish, lug'at ustida ishlash. ("Farhod va Shirin" asari misolida).
A23	Dramatik asarlar tahlilida voqea va personajlar, qahramon va muallif nutqini o'rganish xususiyatlari ("Mirzo Ulug'bek" tragediyasi misolida).
A24	Ijodkor hayoti va ijodini o'rganish mazmuni va metodlari ustida ishlash.
A25	Adabiyot darsida o'qitishning interfaol usullarini va kognitiv rivojlanish strategiyalarini qo'llash (Abdulla Qahhor "Dahshat" hikoyasi, Tagorning "Subha" asari misolida).
A26	Adabiyot darslarida yozma topshiriqlarni qo'llash (Abdulla Qodiriyning "O'tkan kunlar", Chingiz Aytmatovning "Asrga tatigulik kun" romanlari misolida)
A27	Adabiyot darslarida multimedia vositalari va san'atning turli janrlaridan foydalanish (Alisher Navoiy, Zahiriddin Muhammad Bobur ijodini o'rganish misolida)
A28	"Yozuvchi hayoti va ijodini o'rganish yuzasidan savol va va topshiriqlar ishlab chiqish.
A29	Akademik litseylar uchun Alisher Navoiy dostonlarini o'rgatishga va tahlil qilishga qaratilgan multimediya mahsulotlarini tayyorlash
A30	Xalqaro baholash tadqiqotlarida (PISA) pedagogic innovatsion texnologiyalarni ishlab chiqish. O'qish savodxonligini baholash. PISA 2018 tadqiqoti qamrov doirasining qayta ishlab chiqilishi
Mashg'ulot shakli: Laboratoriya	
5-semestr	
L1	Adabiy-nazariy tushunchalarni o'rganishga oid jadvallar tayyorlash
L2	5-sinflarda aka-uka Grimmlarning "Botir tikuvchi"ertagia asosida didaktik o'yin texnologiyalarini ishlab chiqish
L3	6-sinf uchun "Dunyoning ishlari" mavzusi yuzasidan didaktik materiallar va Xojiakabar Shayxovning "Birinchi sinov" asari mavzusida videodars tayyorlash
L4	7-sinfda epik asarlar o'qitishga doir topshiriqlar ishlab chiqish
L5	8-sinfda mumtoz adabiyot namunalarini sharhlab o'rganish uchun topshiriqlar

	tayyorlash
6-semestr	
L6	9-sinfda mumtoz matn va lugʻatlar ustida ishlashga oid didaktik materiallar tayyorlash va badiiy matni tahlil qilish qaratilgan topshiriqlar ishlab chiqish
L7	10-sinfda mumtoz lirik asarlarni oʻrganishga qaratilgan topshiriqlar ishlab chiqish
L8	11-sinfda badiiy asarning til xususiyatlarini ishlab oʻrganishga qaratilgan savol va topshiriqlar tizimini ishlab chiqish
L9	Halqaro baholash tadqiqotlarida (PISA) innovatsion yondashuvlar
L10	Oʻqish savodxonligini baholash boʻyicha topshiriqlar ishlab chiqish

Kurs ishi mavzulari (KI)	
1	Umumtaʼlim maktablarida imom Buxoriy hadislarini oʻrganishning ahamiyati
2	“Boburnoma” asarini oʻrganishda fanlararo aloqadan foydalanish
3	Choʻlponning “Kecha va Kunduz” asarini obrazlar tizimi orqali oʻrganish
4	Lirik asarlarni oʻrganishda ifodali oʻqishning oʻrni va ahamiyati
5	Mumtoz asarlarni oʻrganishda lugʻatlardan foydalanish usullari
6	Akademik litseylarda Navoiy gʻazallarini sharhlab oʻrganish
7	Taʼlim bosqichlarida Oʻtkir Hoshimov hayoti va ijodini oʻrganish usullari
8	Adabiy taʼlimda Zulfiya hayoti va ijodini zamonaviy texnologiyalar asosida oʻrganish
9	Abdulla Qahhor hikoyalarining kompozitsion xususiyatlarini oʻrganish
10	Dramatik asarlar bilan ishlashda taʼlimiy oʻyinlardan foydalanish
11	Adabiyotdan sinfdan tashqari mashgʻulotlarni tashkil etish va oʻtkazish metodikasi (Oybek ijodi misolida)
12	Maktabda Togʻay Murod hayoti va ijodini oʻrganishda interfaol usullar
13	Lirik asarlardagi badiiy sanʼat turlarini sharhli oʻrganish usullari
14	Adabiyot fanini oʻqitishda axborot texnologiyalaridan foydalanishda pedagogik mahoratni oshirish omili
15	Bobur ruboiylarini sharhlab oʻrganish
16	Oʻquvchilarni mantiqiy fikrlashga oʻrgatishda savol va topshiriqlarning roli
17	Akademik litseylarda qadimgi turkiy yodgorliklarni oʻrganish usullari
18	Ogahiy hayoti va ijodini oʻrganishda mustaqil taʼlimdan foydalanish
19	“Boburnoma” asarini oʻrganishda fanlararo aloqadan foydalanish
20	Choʻlponning “Kecha va kunduz” asarini obrazlar tizimi orqali oʻrganish
21	Lirik asarlarni oʻrganishda ifodali oʻqishning oʻrni va ahamiyati
22	Muqimiy hayoti va ijodini oʻrganishda sayohat darslarini tashkil etish
23	Blum taksonomiyasi va uning adabiyotni oʻqitishdagi ahamiyati
24	Abdulla Qahhor hikoyalarini koʻrgazmalilik asosida oʻrganish
25	Akademik litseylarda Said Ahmadning “Ufq” trilogiyasini savol-topshiriqlar asosida oʻrganish
26	Adabiyot darslarida muammoli taʼlim usulidan foydalanishning oʻrni va ahamiyati
27	Epik asarlarni oʻrganishda texnik vositalardan foydalanish
28	Adabiyot darslarini badiiy ijodkorlik asosida tashkil etishning oʻrni va ahamiyati.
29	Adabiyot darslarida oʻyin texnologiyalarini qoʻllash metodikasi va ahamiyati
30	Mumtoz asarlarni oʻrganishda lugʻatlardan foydalanish usullari
31	Oʻquvchilar ogʻzaki nutqini oshirishda qoʻshimcha adabiy manbalardan foydalanish
32	Erkin Vohidov hayoti va ijodini oʻrganishda musiqadan foydalanish
33	Adabiyot darslarida oʻquvchilarni mustaqil fikrlashga oʻrgatishda taʼlim metodlarining oʻrni
34	Oʻquvchilarni mustaqil fikrlashga oʻrgatishda muammoli taʼlimning oʻrni
35	Ifodali oʻqishga oʻrgatish orqali oʻquvchilarning ogʻzaki nutqini oʻstirish

36	Adabiyot darslarida tasavvuf adabiyotini o'rganish usullari
37	Adabiyot darslarida sinfdan tashqari mashg'ulotlarni tashkil qilish
38	O'quvchilarning kitobxonlikka bo'lgan qiziqishlarini takomillashtirish va rivojlantirish usullari
39	O'quvchilarning mustaqil ijodiy ishlarini tashkil etish
40	Umumta'lim maktablarida Alisher Navoiy lirik merosini o'rganishning ahamiyati.
41	"Boburnoma" asarini o'rganishda fanlararo aloqalardan foydalanish.
42	Mumtoz asarlarni o'rganishda lug'atlardan foydalanish. (Navoiy asarlari misolida)
43	Akademik litseylarda Navoiy g'azallarini sharhlab o'rganish.
44	Lirik asarlardagi badiiy san'at turlarini sharhlab o'rganish usullari
45	Adabiyot fanini o'qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanish
46	Lirik asrlarni tahlil qilish metodikasi.
47	Bobur ruboiylarining poetik xususiyatlari .
48	Adabiy tahlilda asarning janriy xususiyatlarini hisobga olish.
49	"O'tgan kunlar" romanini tahlil qilish metodikasi.
50	Adabiy ta'limda she'riy matnlarni tahlil qilish yo'llari.
51	Badiiy asarlarni shoir shaxsiyati bilan bog'lab o'rganish.
52	Adabiyot darslarida ko'rsatmalilik, texnik va internet ma'lumotlardan foydalanish.
53	Mumtoz asarlarni sharhlab o'rganish
54	Cho'lponning "Kecha va kunduz" asarini obrazlar tizimi orqali o'rganish
55	Kasb-hunar kollejarida O'tkir Hoshimov hayoti va ijodini o'rganish usullari
56	Adabiy ta'limda Zulfiya hayoti va ijodini zamonaviy texnologiyalar asosida o'rganish.
57	Abdulla Qahhor hikoyalarini kompozitsion xususiyatlarini o'rganish.
58	Maktabda Tog'ay Murod hayoti va ijodini o'rganishda interfaol usullar
59	Lirik asarlarni o'rganishda ifodali o'qishning o'rni va ahamiyati
60	Adabiyot fanidan sinfdan tashqari mashg'ulotlarni tashkil yetish va o'tkazish metodikasi (Jahon adabiyoti namunolari misolida)
61	O'quvchilarning og'zaki va yozma nutqini o'stirishda muammoli ta'limdan foydalanish
62	Adabiyot o'qitish metodikasining shakllanish tarixi va uning rivojiga hissa qo'shgan buyuk allomalar hamda metodist olimlarning fikrlari va tajribalari
63	Adabiy ta'limdagi zamonaviy va interfaol usullar, an'anaviy va noan'anaviy usullarning farqli jihatlari
64	Adabiy tahlilda asarning janriy xususiyatlarini hisobga olish.
65	Blum taksanomiyasi va adabiy ta'lim
66	Cho'lpon hikoyalarti tahlili
67	Adabiy ta'limda ilg'or pedagogik texnologiyalarning turlari va mazmuni
68	Maktabda Nodira hayoti va ijodini o'rganishda ko'rgazmali vositalar
69	Muqimiy hajviyoti tahlilida yangi pedtexnologiyalardan foydalanish
70	A.Qahhor hikoyalari tahlilida yozuvchi shaxsiyatining o'rni

Mustaqil ta'lim (MT)		Soat
1	Darslik va o'quv qo'llanmalari bo'yicha fan boblari va mavzularini o'rganish	20
2	Tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruzalar qismini o'zlashtirish	20
3	Maxsus adabiyotlar bo'yicha adabiyot o'qitish metodikasi fani bo'limlari yoki mavzulari ustida ishlash;	20
4	Talabani o'quv, ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan fan bo'limlari va mavzularini chuqur o'rganish	20
5	Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan yozma konspektlar, referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish, ilmiy maqola va taqrizlar yozish va dars ishlanmalari tuzish tavsiya etiladi.	20
6	Kurs ishi yozish	20

Malakaviy amaliyot. Pedagogik amaliyot:

Pedagogik amaliyot O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi, Xalq ta'limi vazirligi va Maktabgacha ta'lim vazirligining "Pedagogika ta'lim sohasi bo'yicha kadrlar tayyorlaydigan oliy ta'lim muassasalari bitiruvchi kurs talabalarining malakaviy pedagogik amaliyotlarini doimiy yashash joylarda o'tashlarini tashkil etish to'g'risida"gi (2019 yil 5 martdagi) qo'shma qarori asosida tashkil etiladi. Umumiy o'rta ta'lim maktablari va akademik litseylarda o'tkaziladi va unda talabalar oliy ta'lim muassasasida olgan adabiyot o'qitish bo'yicha egallagan nazariy va metodik bilimlarini amaliyotga tatbiq yetadilar. Talabalar quyi ta'lim muassasasi malakali o'qituvchilarining adabiyot fanidan 20-25 ta darsini kuzatish va tahlil qilish asosida adabiyot darslarini tashkil etish ko'nikmasiga ega bo'lishi kerak.

Talabalar quyi ta'lim muassasasida pedagog rahbar nazorati ostida adabiyot fanidan 8 ta tajriba-sinov darsini amalda mavjud bo'lgan dasturga binoan ma'ruza va amaliy mashg'ulot materiallari asosida (faol amaliyot) olib borishi lozim. Bundan tashqari talabalar amaliyot rahbari nazorati ostida o'quvchilar o'rtasida 2-3 ta tarbiyaviy ahamiyatga ega bo'lgan tadbirlarni ishlab chiqish va o'tkazish ko'nikmasiga ega bo'lishi lozim.

Talabalar ta'lim muassasasining o'quv-me'yoriy hujjatlari bilan tanishib chiqishlari shuningdek, birlashtirilgan pedagog bilan hamkorlikda shoir va yozuvchilarning tavalludiga bag'ishlangan adabiy- ma'rifiy kechalar, yoshlar o'rtasida kitobxonlikni targ'ib etuvchi ma'naviy tadbirlarga ssenariy tuzishlari va ularni o'tkazishlari lozim.

Asosiy adabiyotlar	
1	Husanboeva Q., Niyozmetova R. Adabiyot o'qitish metodikasi. O'quv qo'llanma. — T.: Barkamol fayz media. 2018. 352-b.
2	To'xliiev B. Adabiyot o'qitish metodikasi. O'quv qo'llanma. T.: Alisher Navoiy nomidagi o'zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti, 2010. 167-b.
3	Qozoqboy Yo'ldosh, Muhayyo Yo'ldosh. Badiiy tahlil asoslari. Toshkent, Kamalak, 2016.-462 b
Qo'shimcha adabiyotlar	
1	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi farmoni. 2019 yil 29 aprel'.
2	O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. Toshkent, 2020-yil, 23-sentabr.
3	Milliy o'quv dasturi loyihasi. Toshkent, 2020-yil
4	Kompetensiyaga yo'naltirilgan Davlat ta'lim standarti va o'quv dasturi: Ona tili, adabiyot, o'zbek tili (5-9 sinflar). Toshkent. 2016.
5	Yo'ldoshev Q. Adabiyot o'qitishning ilmiy-nazariy asoslari. Monografiya – T.: O'qituvchi, 1996. – 192 b.
6	Бітібаева Қ. Әдебиетті оқытыдын инновациялық әдістемесі, технологиясы. 2-басылым. Қазақ университеті, 2019. -286 бет
7	K. Montessori M. Dom rebyonka: Metod nauchnoy pedagogiki: Per.siital. -Gomel. 1993.
8	Monten Mishel. Опыты. Избранные произведения в 3-х томах. Том Пер. s fr. Moskva: Pedagogika, 1992. 560 s.
9	Azimov E. G., Щүкин A. N. Новыы slovar metodicheskix terminov i ponyatiy (teoriya i

	praktika obucheniya yazykam). – Moskva: “IKAR”, 2009. –448 s.
10	Okonn V. Основы problemnogo obucheniya. – Moskva: Prosveteniye, 1998. S. 201.
11	Mirqosimova M. O‘quvchilarda adabiy tahlil malakasini shakllantirish va takomillashtirish asoslari. Monografiya. – T.: Fan, 2006. – 145 b.
12	Niyozmetova R.H. Uzluksiz ta’lim tizimida o‘zbek adabiyotini o‘rganish metodikasi. Monografiya. – T.: Fan, 2007. – 215 b.
13	Husanboeva Q. Adabiyot – ma’naviyat va mustaqil fikr shakllantirish omili. – T.: O‘zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti. 2009. – 368 b.
Axborot manbalari	
1	http://karmat.tdpu.uz
2	http://natlib.uz – Alisher Navoiy nomidagi O‘zbekiston Milliy kutubxonasi sayti
3	http://ensiklopediya.uz – O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi sayti
4	http://ziyouz.uz – O‘zbek va jahon adabiyoti portali
5	http://ziyonet.uz – O‘zbekiston milliy ta’lim portali
6	http://kitob.uz/ – Respublika bolalar kutubxonasi
7	http://www.infolib.uz – Respublika Axborot kutubxona markazi
8	http://referatlar.uz – Referatlar, testlar, kitoblar va media ta’lim sayti
9	http://book.uz – Elektron adabiyotlar kutubxonasi
10	http://translate.google.co.uz – Google – tarjimon sayti
11	http://arxiv.uz – Referatlar arxivi

Talabning fan bo‘yicha o‘zlashtirish ko‘rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olishi uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to‘liq yoritib olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo‘l qo‘ymas;
- fan bo‘yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo‘lsa;

- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;

- berilgan savollarga aniq va lo‘nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo‘lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to‘liq va aniq bajargan bo‘lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me‘yoriy-huquqiy hujjatlarni to‘liq o‘zlashtirgan bo‘lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo‘yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo‘lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharhlay bilsa

b) 4 baho olishi uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo‘l qo‘ymas;

- fan mazmunining amaliy ahamiyatini tushungan bo‘lsa;
- fan bo‘yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o‘quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo‘yicha berilgan savollarga to‘g‘ri javob bera olsa;
- fan bo‘yicha konspektini puxta shakllantirgan bo‘lsa;
- fan bo‘yicha mustaqil topshiriqlarni to‘liq bajargan bo‘lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me‘yoriy-huquqiy hujjatlarni o‘zlashtirgan bo‘lsa;

d) 3 baho olishi uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo‘lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo‘l qo‘yilsa;
- bayon qilish ravon bo‘lmasa;
- fan bo‘yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo‘yicha matn puxta shakllantirilmagan bo‘lsa;

e) quyidagi holatlarda talabning bilim darajasi qoniqsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	N Allambergenova, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent.
E-mail:	farzona_n@mail.ru
Tashkilot:	Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti O'zbek adabiyoti kafedrasini
Taqrizchilar:	Berdaq nomidagi QDU O'zbek tili va adabiyoti kafedrasini dotsenti, filologiya fanlari nomzodi H.Abdullayev; Ajiniyoz nomidagi Nukus DPI O'zbek adabiyoti kafedrasini dotsenti, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent H.Allambergenov

Mazkur Sillabus Nukus davlat pedagogika instituti o'quv-uslubiy Kengashining 2025-yil 28 - iyun dagi 11-sonli yig'ilish bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus O'zbek adabiyoti kafedrasining 2025-yil 25 - iyun dagi 11 -sonli yig'ilish bayonnomasi bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

Fakultet dekani:

Kafedra mudiri:

Tuzuvchi:

 A. Abdiev
 B. Davletov
 S. Bekchanova
 N. Allambergenova

Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ✓ ma'ruzalar;
- ✓ amaliy ishlarni bajarish va xulosalash;
- ✓ interfaol keys-stadilar;
- ✓ tezkor savol-javoblar;
- ✓ guruhlarda ishlash;
- ✓ taqdimotlarni qilish;
- ✓ jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirishi, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olishi, o'rganilayotgan tadqiqotlar haqida mustaqil mushohada yuritishi va joriy, oraliq, yakuniy nazorat shakllarida va mustaqil ta'lim uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarishi kerak.

Tavsiya etilayotgan mustaqil ta'limning mavzulari:

Mustaqil ta'lim mavzulari	
1	Istiqloq davrida o'rta maktab, akademik litseylarda adabiy ta'lim usulini va mazmunining yangilanishi
2	O'zbekiston ta'lim muassasalarida amal qilinayotgan adabiyot o'qitish metodlarini xorijdagi o'qitish metodlari bilan qiyoslab o'rganish
3	Badiiy asar tahliliga oid qo'shimcha savol va topshiriqlar tizimini ishlab chiqish
4	Adabiyot o'qitish metodikasiga oid yangi adabiyotlarning obzorini tuzish
5	Rivojlangan mamlakatlarda o'quv topshiriqlariga beriladigan e'tibor va ularning turlari
6	O'quvchilar og'zaki va yozma nutq malakalarini oshirishning shakl va usullari
7	Badiiy asarlarni o'rganishda o'quv tahlilidan foydalanish
8	Epik asarlarni tahlil qilish metodikasi
9	Lirik asarlarni tahlil qilish metodikasi
10	Dramatik asarlarni tahlil qilish metodikasi
11	Alohida olingan mavzu bo'yicha namunali dars ishlanmasi tuzish
12	Adabiyot darslarida audiovizual va texnik vositalardan foydalanish
13	Adabiyot darslarida didaktik o'yinlardan foydalanish
14	Sinfdan tashqari o'qish va uni tashkil etish
15	Adabiyot o'qitishda darslarni kompyuterlashtirish
16	Masofaviy ta'lim va uning xususiyatlari
17	Blum taksonomiyasi va uning adabiyot o'qitishdagi ahamiyati
18	Badiiy asar qahramonlari shaxsiy sifatlarini baholashning mazmuni, usullari va metodlari
19	Ilmiy-metodik jurnallarning yangi sonlaridagi adabiy ta'limga oid maqolalarning annotatsiyasini yozish
20	Yangi metodik adabiyotlarga taqrizlar yozish
21	Dars ishlanmasi va taqdimot slaydlarini tayyorlash
22	O'qitish metodlari bo'yicha materiallar tayyorlash
23	Akademik litseylar uchun Bobur hayoti va ijodini o'rganishga qaratilgan multimedia mahsulotlarini tayyorlash.
24	Cho'lponning "Kecha va kunduz" asarini obrazlar tizimi orqali o'rganishga qaratilgan videodars va taqdimot tayyorlash
25	Badiiy asar qahramonlarini baholashga o'rgatishga yo'naltirilgan dars ishlanmalari tayyorlash.
26	Akademik litseylar uchun Zulfiya hayoti va ijodini o'rganishga qaratilgan multimedia mahsulotlarini tayyorlash.